

Lokodi Imre

Ararát

Végül lesz mozi is, kis pöcsöm. Nyisd ki a szemed, látni fogod, mi pereg a homorú vásznon, mert jó, ha tudod, itt fenn, a hegyen, ezer méterek magasában homorúbb az égbolt, mint ahogyan lent, a váléban¹, látod. Az égboltnak ölelkezni van kedve, bizonyos, magához ölel, akit csak akar, buján. Nem állítom, csak feltételezem, ahol erősen vöröslik, arrafelé kell lennie Nicaraguának.

Aznap délután, jóval alkonyat előtt ülünk a köveken, várjuk, hogy a válé felől egyszer csak megjelenik Sofronica pópa, rendszerint Lajos atyával érkezik, hogy szenteltvizet spricceljenek bazsalikom csokorral. Előre szólok, kis pöcsöm, ne akadj fenn, ha látod, hogy Sofronica pópa többször márt a szenteltvízből, netalán a szemedbe spriccel, mert bűneidtől. Hallani fogod Lajos atyát, súlyos ámeneket mond a szent ökumené jegyében. Figyeled, erősen fogy Laurentiu² bácsi lába, lehet, a kutyák elnyalják mind.

Hallgatsz, kis pöcsöm, Laurentiu bácsi hiába kérdez, nem tudsz sokat mondani Nicaraguáról, mert azt mondod, erősen felszínes lennél, mint elemi osztálynak írt földrajzkönyv. Ne légy ilyen tisztességes, kis pöcsöm, mesélj sokat, hasból mesélj Nicaraguáról. Nekem úgy is jó, ha hallom, mert hogyan is láthatnám meg Nicaraguát az én apró, zavaros szemeimmel, bár tudd, néha élesre váltanak, mint két macskaszem. Erősen bántana, ha azt gondolnád, kis pöcsöm, mit akar ez a nyomorult, úgyszólván hogy ne gondolj ilyesmire, Laurentiu bácsi sokat akar tudni Nicaraguáról.

Látom, szólni kívánsz, kis pöcsöm, ne mondd, hogy Noé bácsi, még akkor se mondd, ha itt, a hegyen Noénak szólítanak, mert, aki csak az Araráton valaha megfordult, Noénak szólít. Ha pedig te is úgy teszel, alig fogok figyelni rád, vagy egyáltalán. Többször hangoztattam, hogy értsd, Laurentiu az én tisztességes nevem. Jó, ha jössz, tudok beszélgetni veled, mert kivel, ha nem veled, bár többnyire azért jössz, hogy segíts nekem a kápolnához érni, kis pöcsöm. Majd,

ha jön Sofronica pápa, mint máskor, átvetem válladon a karom, félsúllyal rád támaszkodom, féllábon elérek a Szent Bartolomeu kápolnához. Fél lábon szokdécselek, mint akinek tilos két lábbal a földön járni, vagy mint egy törött lábú madár. Emlékszel, amikor ragacsos váladékot húztam magam után a gyepen, te, kis pöcsöm, beleborzongtál, a kápolna mögött okádtál, azt hitted, nem hallom... Egyre fogy belőlem a szusz, a lábammal fogynak el a szavak is, de ismételten értésedre adom, kis pöcsöm, nincs miért tőlem tartanod, a rohadó láb egyáltalán nem ragályos, és azt is megmondom neked, ha úgy adódna, szoríts nadrágszíjodon, amennyit csak tudsz, voníts, mint veszett eb, hadd vágjon a húsodba, hogy fájjon, ha vágyad lenne Ruszuj Ilenkával tölteni éjszakádat a panzió pincéjében bárányszőrökkel terített heverőn. Más receptem nincs, kis pöcsöm. Csak szólok, vigyáznék rád, felszólítlak hát, dobd ki, pofozd fel, tépd meg, rúgd valagon, mindenesetre tartóztasd meg magad Ruszuj Ilenkától! Jó, ha tudod, gyakran feljön Ruszuj, ha megunja a válét, s mert nem tud mit kezdeni az asszonyával, félholtra veri, s ha ott találna téged, gondolkodás nélkül beléd mártaná a kését, övéen hordja, nyelvével tapogatja a tőr élet, kis pöcsöm.

Látod, a Szent Bartolomeu kápolna pléhfedele elengedi sötétebb árnyalatát, mert a szétszórta jelentkező nyájaktól felvert por megüli a bádogot, a szelek se fújják el, valamennyi sereg Királyhavas harsogó legelői felé tart. Innentől kezdve leállítod a panzió fűtését, csak kivételesen zordra fordul időben keresel száraz hasábfát. Jó, hogy a panzió pincéjében rendezted be szállásod, ágyat, valamirevaló heverőt könnyűszerrel kerít az ember panzió környékén, bezzeg, televíziód is van, de unalmas neked, kis pöcsöm, miután kiveszik belőle az éjszakai filmeket, vagy nem fogja be a világtányér. Persze, akkor nem unalmas neked, amikor Ruszuj Ilenka hozzád kérezkedik, maradna nálad éjszakára, mert a farkasok. Ha nem a farkasok, akkor a barom Ruszuj jelentkezik, szétveri a kölykök fejét, tűzcsovával próbálkozik a barakkok fedelénél, aztán lefogják a fenn lakók. A váléba üzennek, jön érte a pszichiátria. Mi a kurva anyád már megint, mondja a mentő vezetője, gyomorszájon rúgja a letepert Ruszujt, biztos vagyok benne, nem

érezkeli a magashegyi terápiát, képtelen szót is szólni, ezek a hegyiek ismerik a módját, szépen elintézik. Tölcsért szúrnak Ruszuj szájába, megtöltik vodkával, elképzeltetően altatószerrel keverik, mondják, csillapodj, Ruszuj, csillapodj, viszik, mint a dögöt.

Láttam, ha Ruszuj Ilenka nálad hál, a lefolyóhoz állítod, veszed a slagot, és kiadós vízzel meglocsolod, mert, mondd, kis pöcsöm, Ilenka, rettenetes bűzöd, kurvabűzöd van. Azt mondd, azért jár hozzád fürdeni, mert a barakkokban a csövek rég elfagytak. A lefolyó lármásan szörcsög, amikor lefolyik a víz, mint ha nem nyelné a testén habokban oldódó bűnököt, amit csak ledér asszony magára tud kenni önkezüleg. Tudom, ha a haját a huzat szárazon lengeti, mutatod a heverőt, mert úgy tartod, az asszonymak vissza kell nyernie ősi formáját, eredendő tisztaságát. Nincs olyan, kis pöcsöm!

Láthatnád, amikor a pakulárok³ feljönnek a Ferdinánd panzióba, rendelnek sok-sok feketén, pult alól mért kisüstit, kérik a kisasszonyokat, engedjék meg nekik, hogy asztalon faljanak túrót, hagymát, szalonnát, mert asztal mellett csak Nagyszebenben ültek utoljára, mielőtt északra indultak volna a nyájjal. A Ferdinándban marad a kapcaszag, viszont a tarisznyából jól fizetnek, a történet kis keresztuzattal el van felejtve, a kisasszonyok várják a következő rundot, mert nincs az a gáláns úr, aki jobban fizetne a pakulárnál. Jönnie kell a második seregnek, mert látod, a kisasszonyok a teraszon állnak, kémlelik a Kopasz-tető szűk szorosát, azon szoktak beereszkedni a nyájak, még félnapi út, amire a Ferdinándhoz érnek. Úgy néz ki, egyelőre semmi, rossz rágondolni, hogy a juhászokat más irányba térítették, mert nagy a kullancs-invázió, amit a nyáj hordoz, ezért lemondják a lakott területek érintését, a gerinceken teszik meg az embert próbáló utat a Fogarasoktól a Kelemen-havasokig.

Tudom, megtennéd, szívesen megmutatnád Laurentiu bácsinak, merrefelé van Nicaragua, de ebben a szemveszejtő fényben te sem tudsz tájékozódni, kis pöcsöm, bár mondd, kézenfekvő lenne a napnyugta felé terelni Laurentiu bácsi tekintetét, de annyi erővel mutathatnál kelet felé, körülbelül arra lehet Nicaragua. Azt

mondom, tökmindegy, merrefelé nézünk, mert tudvalevő, a föld kerek. Ha Laurentiu bácsi kelet felé, s te, kis pöcsöm, nyugat felé nézel, tekintetünk a földgolyót megkerülve valahol találkozik, és elképzelhető, hogy Nicaraguában találkozik. Ennyit tehetek, mondd, ne legyen az, hogy nem kísértelek el utadon, Laurentiu bácsi.

Ide hallgass, kis pöcsöm, azért mennék Nicaraguába, mert egy gyakran erre járó franciskánus állítja, a távoli, egzotikus ország erdeiben van elegendő fű- és kígyóméreg, ami keverve nagyon jól tesz a lábfolysnak, kis szerencsével be is gyógyítja, ha igaz. Ha a csigolyafűz tavaszi nedvét hozzáadod, erős férfikiváncs mutatkozik az asszonyokon. Na né, cigarettám hamuja befáslizott lábamra hull, verd le, kérlek, mielőtt begyullad. Csak óvatosan, inkább a száddal fújd. Látod, úgy omlik lefelé a hamu, mint ahogy a sziklák bányarobbantáskor gurulnak a váléba, nem is gurulnak, mert ez már a múlté, ma egyáltalán nem robbantanak, a sziklák úgy maradnak a törmelékben hol szétmállva, hol darabosan, új ösvényeket vernek az emberek. Ha mégis megmozdul egy-egy kőszikla, akkor kétségtelen, megint földrengés rázza az Ararátot.

Már csak, tudod, rohad le a lábam, Laurentiu bácsi bokájától felfelé erősen üszkösödik, ha kezdetben lett volna egy kis sebfőző víz, tenyéryi fásli, de nem volt, ilyesmit nem hoztak a váléből, mert azt mondták, a váléban sincsen.

Látod, kis pöcsöm, mi ülünk a köveken egymásnak háttal, és nézünk a semmibe, elképzelhető, hogy Nicaragua felé nézünk, és nemcsak mi nézünk, hanem a ló is néz valamerre, elképzelhetően Nicaraguát keresi. A ló ért a franciskánus nyelvéen, tudom.

Mindösszesen a feje látszik, befészkelte magát abba a nyomorult kuckóba, ki tudja, miért verekedte be magát, talán ették meg a nagy legyek. Ott fog megdögleni, és amikor döglött ló lesz belőle, akkor is állni fog, és nézni valamerre. Ott fog nézni egy fehér lókoponya, mert a váz leromlani nem tud, megtartják a bádógok, nincs rajta kötőfék, hogy megragadd, kötőfék nélkül nyargalnak gazdátlanul. Jönnek valahonnan, összeszagolnak, farkukkal legyezve továbbállnak, félúton még visszaneznek, aztán már csak a dobogás hallszik fel, amint vágatnak a válé felé, ahol még van gyepp, végül patkó nél-

kül sántulnak le, innentől kezdve közelít feléjük a vég. Érzik a vég közeledtét, ha feltörik a patájuk, elmennek megdögleni, többnyire a sziklák mögött fekszenek el. Dögleni jönnek, látod, szerteszté löcsontváz. Ha nem hemperegnek, s csípőjükre száll a dögevő madár, megjelennek a kutyák, falkákba verődve jönnek, bár a madárnál erősebbek, mindig félkörben közelítenek a döghez. Általában a kivénhedt vén ebek marnak bele a döglődő lovakba, és pedig azért, kis pöcsöm, mert a többiek, a hátramaradottak röstellik magukat. A dögöt kóstolók nemhogy csak hajdani falkavezér vén ebek, hanem vak kutyák, nem látják a döglődő ló kínját. A félkörívben, tisztes távolságban lakomára váró ebek csóválják a farkukat, nincs itt vérre menő csata, küzdelem. Lehet, végképp kiveszett belőlük az ősi vadászösztön, annak természetes szabályaival együtt. A falkák időközben feladják önbecsülésüket, meghunyászkodnak, ha a barakkok körül megmozdul valaki. Ha beléjük rúgnak, nem mernek visszamarni, eloldalognak, megkeresik az itthagytott erőgépeket, belekölykeznek, erőgépekben üzekednek, és néznek kifelé, valamerre, mint a beszorult ló, néznek. Van úgy, kis pöcsöm, hogy megnyalják az ember lábát. Ha nyár van, jólesik, lábujjaimat csiklandozzák érdes nyelvek, ilyenkor szűnik a fájdalom.

Sanyarú az ebek sorsa, ha jönnek a váléből vadászok, elkullognak, mert nekik ilyenkor az a dolguk, hogy a fellazított sziklás hasadékaiba rejtőzzenek. A Nagy-Marót túlsó oldalán megjelenő villák lakói nem tudják elviselni a váléban tekergő falkát, főleg a pimaszságukat nem tolerálják, mert kibontják a kukákat, hulladékból terítenek asztalt maguknak, förtelmes a búz. Hát persze, kilőni valamennyit, csakhogy a vadászok nem jönnek fel az Ararátra, valahogy nem akarnak látni, hallani semmit, pufogatnak egyet-kettőt, hadd hallják a válé lakói. Attól tartanak, itt valami ragályos kór terjed, valami van, mondjuk, lepratelep van, vagy mi. Ha úgy jár az ájer⁴, erős rohadt búzt visz nekik, városházának kiabálnak petícióval a kezükben, elmennek a prefektushoz, követelik, haladéktalanul szüntesse meg a gettót, jöjjenek vissza a buldózerek, egy-két óra, készen van. A villák népének kérésére nem reagál senki, kis pöcsöm. Ha kérdeznéd, de nem kérzed,

mi van itt, megmondom, valami tiltott határvidék, zárt zóna, karantén. Na jó, ha kérdeznéd, mi van a határon túl, nem tudnám megmondani, jobb is, ha nem kérdezed, kis pöcsöm.

Nem is tudom, hányszor mondom neked, az üszkösödő láb nem ragályos, ilyesmit nem nehéz megszerezni, a rákot sem nehéz megszerezni, ha megjelennek a nehézfémek. Nézd, kis pöcsöm, annak az asszonynak a lerohadó orra sem ragályos, eszi az orrát a rák, mindennap egy kicsit hozzászokik a halálhoz. Ott fogjuk eltemetni az erdőkontyon túl, arra van a temető néhány ortodox vaskereszttel, műrózsával, ott fogja szétszórni a szenteltvizet Sofronica pápa, ha feljön Lajos atyával. És mi odamegyünk, elviszel a válladon a kápolnáig, imádkozni fogunk.

Egyszer kérdezted, kis pöcsöm, hogyan lesz Noé Laurentiu bácsiból, de a válással máig adósod vagyok, pedig gondolhatnád. Nem, nem gondolhatnád, korodnál fogva nem tudhatod. Kilencszázhetven, nagy árvíz mos mindent a váléban, menekül mindenki, mint a patkányok, jön Sofronica pápa, kezdjek valamit az emberekkel, vigyem fel a hegyre valamennyit. Te leszel Noé, ha akarod, ezt mondja Sofronica pápa, kis pöcsöm. Jó ötlet, mondja erre Valentin párttitkár. Hát akkor vigye valamennyit Laurentiu elvtárs, fel az Ararátra. Kis pöcsöm, el nem hiszed, hogy jönnek az emberek, csakhogy beférjenek Noé bárkájába. A bányatelep ekkor már ki van cövekelve, készen állnak a barakkok.

Van, aki szál egyedül jön, magányosan, van, aki családotul, előbb megnézték volna az Ararát baljós csúcsát, de nem láttak semmit belőle, súlyos esőfelhők takarták el szemük elől az ígéretet. Annyit tudtak, hogy a vízözönnek Nagy-Marót kiszögellő gerincéig kell emelkedni, ott lesz az Isten, mondta nekik Sofronica pápa egészen fiatalon és meggyőzően, akkor még szénfekete a szakálla. Ha kiszálltok a bárkából, látni fogtok sok-sok barakkot, különbek azok, mint a ti nyomorult hajlékotok itt lent, a váléban. Rubrikás papírok szerint lesztek elosztva, átvételkor hüvelykujjattal szentesítitek a szerződést, dróton lógó izzók fogják megvilágítani sötét és beesett arcotokat, a fény emlékeztetni fog az ígéretre, testvéreim! Ezt mondta a pápa, kis pöcsöm, Valentin elvtárs sűrűn bólogatott. Boldogok

lesztek, hogy korsóval járhattok csorgókra, mint Remete Szent Katalin a sivatagban, közös fürdőben fogtok tisztálkodni, a szerződésben lefektetett feltételek szerint ingyen szappannal mossátok a hátatokat, szeretkezhettek kedvetekre tábori ágyakon, asszonyaitok gyermekeket szülnek, benépesítitek Nagy-Marót lankáit, amit ezután Ararát-hegynek fogtok nevezni, betűvetést tanítanak tanítók, a Szent Bartolomeu kápolnában személyesen tőlem fogtok hallani evangéliumi tanítást, és természetesen dolgozni fogtok, sokat dolgozni, megkezditek a kőfejtést, amit buldózerek fognak segíteni. Előbb hozzáláttok a felszíni talajok eltakarításához, lesz vöröskezes ház, ahol sínbe teszik a törött csontokat, kimossák a rágós sósborszeszt a beletekből, feltéve, ha vonítottok, mint a farkasok, a szesz marásától. Ilyesmiket mondott Sofronica pópa, kis pöcsöm.

Na, de hol van a mozi, kérdezték többen is, miután megvetették lábukat Ararát hegyén, mert mozi is van a szerződésben. A mozi késni fog, mondja vörösén Valentin elvtárs, mint akit rajtakapnak a hazugságon. A mozit előbb ki kell érdemelni, mert Meryl Streep, Jane Fonda, Claudia Cardinale, mondja Valentin elvtárs, s beinti a bányászoknak, hogy félreállva munkálkodhatnak is magukon, feltéve, ha lesz mozi.

Jól van, várunk, mondják a bányászok, hozzálátnak a munkához. Aki bírja, másodállást vállal, mormotára vadászik, napos gerinceken szárítanak bőroket, a váléba viszik zsákszámra, Valentin elvtárs szigorúan követi a mormotaprémek körül folyó üzletet, hírlík, irgalmatlanul leveszi a sápot. Egyszer csak történik valami, senki sem érti, mi van, s Valentin párttitkár nem tér vissza többé az Ararátra. Mi van, mi van, hol éltek, rebegi ingerülten Blága főmérnök, rendszerváltás van. A bányászok nem értik, kis pöcsöm, azt mondják, ők nem tapasztalnak rendszerváltást, mert továbbra sincs mozi, és pottyantós klozet van. Egyszer csak a tört követ szállító szalag traverzeinek rezgése abbamarad, sztrájk van, adják szájról szájra a bányászok, bár megint nem értenek semmit, kis pöcsöm. Nem baj, mondja Blága főmérnök, elég, ha érti a szakszervezetis.

Ülnek a bányászok a traverzek alatt, panaszkodnak nekem, Laurentiu bácsinak, hogy asszonyaik a váléba mennek vetélésre, de

ha csak mennének, csakhogy vissza se jönnék, hogy nyavalya a pisájukat, kis pöcsöm. Hírlik, Valentin sorra veszi őket, mert mennek velük olyanok is, akiknek nincs is magzatuk, a váléban kiveszik a kispárnát, aztán nyomuk vész. Örjöng Sofronica pópa, hogy a kikapart embriók vissza fognak térti angyalkák képében, ott fognak ülni majd, és csicseregni az égboltot kettészelő kondenzcsíkon. A bányászok sokáig kémelelik a kondenzcsíkot, azt mondják, hazudik a pópa, mert nem látnak semmit, se angyalkákat, se kondenzcsíkot nem látnak az égen. Nincsenek is angyalkák, mondják a bányászok ingerülten, és elhúznak a váléba. Csapatostul mennek, hosszú, sárga dohánylevet köpnek visszafelé, a bokrok tövében kirázzák a farkukat, hogy ez a mozink. Induljunk, látod, kezd szomorú lenni az ég, húzzál fel, hadd tegyem keresztbe a karom a válladon, segíts elmenem a kápolnáig. Látod, a beszorult ló döglött már, fehér koponyája szikkad, szemeit egyetlen nap alatt kieszik az ég madarai.

Imádkozzunk, kis pöcsöm!

Nem, tévedésben vagy, nem Sofronica pópa, és nem Lajos atya jön, hanem erősen bűzös férfiak, jártak már fent az Araráton többször, hajdani traverzszerelők. Elhullott kutyák beleiért jönnek, viszik nagybőgőre húrnak. Momentán nincs itt fent senki, csak te, Laurentiu bácsi és a rákos orrú asszony.

Mi van, érzed a szorítást, kis pöcsöm? Tudd, napnyugta felé fent, az Araráton a határ összeszűkül, gyűrűbe tekeredik. Ne próbálj kilépni a körből, nincs azon túl semmi. A semmi van, a visszatükröződés. Elhatárol és elhatárolódik tőled az a bizonyos vonal, amit zenitnek mondanál. Ha pillanatig is nem érted a természetét, azonnal becsap. Na, most eredj, hagyd magára Laurentiu bácsit, mert pihenni akar, vigyázz Ilenkával, mert baj lesz, kis pöcsöm.

¹ völgy (román)

² Lőrinc

³ juhászbojtár

⁴ levegő